

huiselijkgeweld.nl

Voortgang

Er is weer het nodige te melden op het gebied van huiselijk geweld. Allereerst is er natuurlijk het regeerakkoord. Daarin staat dat de aanpak van huiselijk geweld krachtig zal worden voortgezet en dat er met name aandacht moet zijn voor slachtoffers van huiselijk geweld en eengerelateerd geweld.

Een geweldige steun in de rug voor ons allemaal. Het Strategisch Overleg huiselijk geweld heeft dan ook besloten dat het landelijke programma Aanpak huiselijk geweld niet per 1 januari 2008 zal aflopen, maar wordt voortgezet en een nieuwe impuls krijgt. Enerzijds zal het programma zich bezighouden met borging van de resultaten die in de afgelopen jaren zijn bereikt. Anderzijds zal worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen. Zo gaat in de komende periode extra aandacht uit naar de preventie en vroegsignalering. In dit preventiebeleid past heel goed de landelijke publiekscampagne die op 16 april van start gaat. Ik hoop dat de radio- en TV-spots een heel groot publiek bereiken.

De enorme aandacht voor de start van de pilots huisverbod in Groningen, Venlo en Amsterdam zal u niet zijn ontgaan. Ook de uitreiking van het eerste huisverbod in Groningen trok veel publiciteit. Alles wat in de pilots gebeurt, wordt nauwlettend gevolgd en geëvalueerd. Helaas heeft het wetsvoorstel Huisverbod wat vertraging opgelopen. Toch gaan we er nog steeds vanuit dat de wet per 1 januari 2008 klaar is. Dan kunnen alle gemeenten in Nederland met het huisverbod aan de slag.

Onlangs is een rapport verschenen over de aanpak van huiselijk geweld door politie, Openbaar Ministerie en gemeenten. Uit het onderzoek blijkt dat de aanpak van huiselijk geweld de afgelopen jaren sterk is ontwikkeld, maar dat er nog werk verzet moet worden om de aanpak te optimaliseren en de continuïteit te waarborgen. Verder is een handzaam boekje over Kindspoor uitgekomen. Het boekje *Kinderen in de keten* bevat beschrijvingen van 'best practices' en handreikingen voor de praktijk. Op pagina 4 in deze krant leest u er meer over. Ik hoop van harte dat regio's die dat tot nog toe niet hebben gedaan hiermee aan de slag gaan!

Ingrid Horst

Landelijk projectleider Aanpak huiselijk geweld

Web-link

Op www.huiselijkgeweld.nl kunt u in de rubriek 'Beleid' voortgangsberichten over de aanpak van huiselijk geweld downloaden.

Inhoud

Eengerelateerd geweld

Er gebeurt veel op het gebied van de aanpak van eengerelateerd geweld. Vorig jaar werd een interdepartementaal programma opgezet. Dit jaar komt er opvang voor jonge slachtoffers van eengerelateerd geweld. *Pagina 2*

VNG-programma

Het VNG-programma *Aanpak huiselijk geweld* wordt met een jaar verlengd. "Dit jaar willen we gebruiken om gemeenten te benaderen die nog niet zo ver zijn met de aanpak", aldus VNG-programmamanager Veiligheid Karin Woltering. *Pagina 3*

Kinderen in de keten

Kinderen in de keten is een publicatie over meld- en hulptrajecten voor kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld. De ketensamenwerking voor deze kinderen komt langzaam maar zeker van de grond. *Pagina 4*

nu is het genoeg.

Help jezelf. Help de ander.

Bel voor advies of hulp.

0900 1 26 26 26

5 cent per minuut

steunpunthuiselijkgeweld.nl

De campagnesite www.steunpunthuiselijkgeweld.nl en het landelijk telefoonnummer zijn vanaf 16 april 2007 te bereiken. Foto: Ton Harland

Landelijke campagne huiselijk geweld

'Nu is het genoeg. Help jezelf, help de ander', dat is de boodschap van de landelijke publiekscampagne over huiselijk geweld. De campagne, die op 16 april van start gaat, richt zich op slachtoffers, plegers en omstanders.

Via deze publiekscampagne wil de overheid slachtoffers, daders én omstanders aansporen om hulp te vragen. De ruggengraat van de campagne wordt gevormd door radio- en TV-spots die in april en mei worden uitgezonden. Jos Hallensleben is werkzaam bij de directie Voorlichting van het ministerie van Justitie. Zij vertelt dat bewust is gekozen voor een sobere stijl die de ernst van de zaak goed weergeeft. "Uit onderzoek bleek dat de doelgroep bij een confronterende stijl eerder geneigd is om af te haken." De spotjes benadrukken volgens haar dat

huiselijk geweld een probleem is waar je samen uit moet komen. "De advies- en steunpunten huiselijk geweld (ASHG's) gaven aan dat slachtoffers meestal een einde willen maken aan het geweld, niet aan de relatie. Daar spelen we op in."

De radio- en TV-spotjes verwijzen naar een landelijk telefoonnummer en een website. "De hulpvragen komen terecht bij de regionale ASHG's", legt Hallensleben uit. "Bellers toetsen hun postcode in, waarna ze worden doorgeschakeld met een steunpunt in de eigen regio. De ASHG's kunnen ook via de website gevonden worden."

Het materiaal van de landelijke campagne is ook voor regionale campagnes te gebruiken. "De advies- en steunpunten hebben op de campagne-

site toegang tot een besloten gedeelte. Hier wordt materiaal aangeboden, waarmee een regionale campagne kan worden opgezet. Er kunnen posters en advertentiemateriaal in de stijl van de landelijke campagne worden gedownload, maar bijvoorbeeld ook een concept voorlichtingsbrief om naar huisartsen te sturen. We hopen dat de regio's aanhaken bij de landelijke campagne; want hoe meer uitingen van hetzelfde concept, des te beter de boodschap overkomt."

Web-link

Kijk voor meer informatie over de campagne in de rubriek 'Beleid' op www.huiselijkgeweld.nl. De campagnesite www.steunpunthuiselijkgeweld.nl en het landelijk telefoonnummer zijn vanaf 16 april 2007 te bereiken.

Serie huisverbod: Informatieknooppunt huiselijk geweld

Alle pilots met het preventief huisverbod voor plegers van huiselijk geweld zijn inmiddels van start gegaan. Tijdens het proefdraaien wordt ook een nieuw systeem voor de uitwisseling van informatie getest: het Informatieknooppunt huiselijk geweld.

Een virtueel kantoor waar mensen vanuit verschillende organisaties digitale informatie kunnen plaatsen en delen. Zo omschrijft Justitiemedewerker Mark Blaauw het Informatieknooppunt huiselijk geweld. "Met dit systeem beschikken alle betrokken ketenpartners over actuele casusinformatie die ze on-line kunnen raadplegen", legt hij uit. Naast Groningen, Venlo en Amsterdam-Noord doet ook Tilburg mee aan de proef. "In Tilburg loopt geen pilot met het huisverbod. Maar we konden best nog een extra testlocatie gebruiken", verklaart Blaauw.

Hoewel het huisverbod de aanleiding vormde voor dit project, is het informatieknooppunt bedoeld voor de aanpak van huiselijk geweld in het algemeen. Het zou in de toekomst een aanzienlijke winst kunnen opleveren voor effectiviteit en efficiency in de samenwerking. De pilots moeten uitwijzen hoe het informatieknooppunt in de praktijk bevalt. In het systeem

kan ieder type document worden geplaatst. "Maar alles moet wel handmatig worden ingevoerd", benadrukt Blaauw. "Aan de deelnemers van een samenwerkingsverband huiselijk geweld zal autorisatie worden verleend om toegang te krijgen tot het informatieknooppunt. Het kan dus per regio verschillen welke beroepskrachten erop worden aangesloten." Het systeem staat momenteel op het Justitienet. "Een degelijk beveiligd netwerk", aldus Blaauw. "Je kunt de beveiliging vergelijken met die van internetbankieren."

In verband met de privacywetgeving, moeten er duidelijke afspraken worden gemaakt welke informatie er binnen het virtuele kantoor precies kan worden uitgewisseld. "Het systeem is daar zelf niet sturend in", zegt Blaauw. "Het ministerie van Justitie ontwikkelt momenteel een modelconvenant gegevensuitwisseling aanpak huiselijk geweld. Daarin wordt beschreven welke informatie met de partners gedeeld mag worden. Alle verschillende ketenorganisaties staan erin beschreven. Dit convenant biedt de gebruikers van het Informatieknooppunt een kader waarbinnen zij informatie met elkaar mogen delen." Ook de cliënt zal geïnformeerd moeten worden dat zijn of haar gegevens in het systeem worden opgenomen. Hij of zij kan daar

dan eventueel naderhand bezwaar tegen maken. Het Informatieknooppunt is opgezet op basis van de ervaringen met het programma 'Viadesk'. Dit programma gebruikt het ministerie van Justitie voor de ketensamenwerking op het gebied van veelplegers. "We werken er binnen de veelplegeraanpak nu twee jaar mee en de ervaringen zijn goed", vertelt Blaauw. Omdat het bij huiselijk geweld, naast plegers, ook om slachtoffers en eventuele kinderen gaat, moesten de nodige aanpassingen worden gemaakt. "Bovendien hebben we het systeem zo gemaakt dat we ook beleidsinformatie kunnen genereren. Bijvoorbeeld informatie over het aantal plegers of het aantal meldingen van huiselijk geweld."

De verwachting is dat de resultaten van de pilots deze zomer bekend zijn. Pas daarna gaat de discussie van start hoe het systeem uiteindelijk landelijk wordt aangeboden. Dat kan bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een cd-rom, waarvoor men een licentie kan kopen, of door het aan te bieden via de aansluiting op een landelijk netwerk.

Web-link

Wilt u meer weten over het huisverbod? Kijk op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek 'Beleid'.

Aanpak zet in op kennis, samenwerking en weerbaarheid

Programma Eergerelateerd Geweld

Past eergerelateerd geweld binnen de aanpak van huiselijk geweld, of is de problematiek zo specifiek dat het om een aparte benadering vraagt? Het interdepartementale programma Eergerelateerd Geweld doet dat laatste vermoeden. “Het is jammer dat ons programma later is opgestart dan de aanpak van huiselijk geweld”, zegt communicatieadviseur van het programma Maarleen Heikamp, “want er zijn veel raakvlakken.”

Bij eergerelateerd geweld is het aanvaarden van hulp vaak een probleem op zich. Foto: Ton Harland

Het interdepartementale programma Eergerelateerd Geweld is in 2006 opgezet. Naast een programmabureau, bestaat het programma uit drie projecten die nauw met elkaar samenwerken. Dat zijn de projecten Bescherming, Maatschappelijke preventie en Strafrechtelijke aanpak. Het eerste project valt onder het ministerie van VWS, het tweede onder het ministerie van VROM en het derde onder het ministerie van Justitie. Gezamenlijk is een aantal doelen vastgesteld, zoals het weerbaar maken van slachtoffers en risicogroepen, het bevorderen van samenwerking, en opsporing en vervolging van eergerelateerd geweld. “Dit jaar zetten we in op kennisoverdracht”, zegt Heikamp, “want er is, ook bij hulpverleners, nog maar weinig over de problematiek bekend.” Komend najaar wordt er een landelijke website gelanceerd. Hier kunnen slachtoffers, hulpverleners en omstanders informatie vinden over de problematiek. Daarnaast staat een project voor scholen op de rol. Daarbij wordt gekeken welke taak ROC's kunnen vervullen. Docenten krijgen onder andere een handleiding hoe om te gaan met signalen van eergerelateerd geweld.

In de volksmond wordt eergerelateerd geweld meestal nog eerwraak genoemd. “Maar deze laatste term betreft alleen de meest fatale vorm van eergerelateerd geweld”, legt Heikamp uit. “Daarmee worden gedwongen huwelijken, mishandeling en achterlating buiten beschouwing gelaten.” Een ander misverstand is dat eergerelateerd geweld een religieuze basis zou hebben. Dat is niet het geval. Het heeft wel een collectieve, culturele en sociale context. Iets waar je maar moeilijk een vinger op kunt leggen. Dat maakt de aanpak zo moeilijk.” Heikamp stipt hiermee gelijk een verschil met huiselijk geweld aan. “De motivatie van de pleger is anders. Ook is er geen sprake van een geweldsspiraal, zoals bij huiselijk geweld. Eergerelateerd geweld stapelt zich gewoon op. Er zijn geen periodes waarin het weer even beter gaat.”

Een van de doelstellingen van het programma is dat politie, vrouwenopvang, het Openbaar Ministerie en andere relevante instanties eergerelateerd geweld eenduidig gaan registreren. Heikamp noemt de politie Haaglanden als voorbeeld. “De unit MEP (multi-etnisch politiewerk, red.) van de politie Haaglanden is daar al ver in. Zij controleert in een groot aantal zaken of eeroefactoren een rol spelen. In 2005 alleen al registreerde de unit 252 zaken van eergerelateerd geweld, waarvan 10 met dodelijke afloop.” Het hoofd van de Unit MEP, Willem Timmer, is adviseur van het programma Eergerelateerd Geweld. Zijn unit dient, volgens Heikamp, als een expertisecentrum voor de aanpak van eergerelateerd geweld bij de politie. “De Unit MEP kan de Nederlandse politie ondersteunen bij de bestrijding en voorkoming van eergerelateerd geweld.”

Ze vervolgt: “We willen mensen uit het veld zoveel betrekken bij de besluitvorming binnen ons programma. We hebben daarom veel contact met vertegenwoordigers uit minderhedenorganisaties. Maar we vragen ook aan instanties als de politie, Bureau Jeugdzorg en de vrouwenopvang om met ons mee te denken. Eigenlijk is het jammer dat ons programma later is opgestart dan de aanpak van huiselijk geweld. Er is wel onderling overleg. Eén van onze projectleiders, Bram Teerds, zit bijvoorbeeld bij het Strategisch Overleg huiselijk geweld. Maar de aanpak van huiselijk geweld loopt een stap op ons voor. Daardoor moeten we veel instanties opnieuw benaderen.” Daarvoor zijn al verschillende bijeenkomsten gehouden. Er gebeurt, volgens Heikamp best veel in het land. “Er zijn veel lokale initiatieven. Dat is een goede ontwikkeling. Maar het zijn allemaal nog eilandjes. Het zou goed zijn als we die kunnen verbinden.”

Web-link

Meer achtergrond informatie over eergerelateerd geweld vindt u in de rubriek ‘Feiten en cijfers – Landelijk’ op www.huiselijkgeweld.nl.

Vrouwenopvang niet geschikt voor minderjarige slachtoffers

Opvang voor slachtoffers eergerelateerd geweld

Er komen speciale opvangvoorzieningen voor slachtoffers van eergerelateerd geweld. In Friesland en Noord-Brabant gaan daarvoor binnenkort proefprojecten van start. De opvang richt zich vooral op meiden onder de achttien jaar, die nu tussen de wal en het schip vallen. Ze zijn te jong voor de vrouwenopvang en Bureau Jeugdzorg kan ze weinig bieden als contact met de ouders onmogelijk is.

Voormalig minister Rita Verdonk (Integratie) kondigde de proef vorige maand aan tijdens een overleg met de Tweede Kamer. Daarmee gaf zij gehoor aan een motie die eerder dit jaar met steun van de gehele Kamer werd aangenomen. Volgens Verdonk is het duidelijk dat minderjarige slachtoffers andere hulp nodig hebben dan volwassenen. Meisjes die bij de nieuwe noodopvang aankloppen, krijgen bijvoorbeeld ook begeleiding en onderwijs.

Fier Fryslân – de nieuwe naam van Vrouwenopvang Fryslân – was een van de eerste organisaties in Nederland die landelijk pleitte voor een aparte opvangvoorziening. Directeur Anke van Dijke vertelt dat zij in december 2004 zelf voor het eerst geconfronteerd werd met het probleem. “Asja, onze opvangvoorziening voor meiden die uit de gedwongen prostitutie willen stappen, kreeg het verzoek een meisje op te nemen dat op de vlucht was vanwege eergerelateerd geweld. Zij zat al twee dagen in de politiecel, omdat ze nergens anders terecht kon. Bureau Jeugdzorg kon niets voor haar beteke-

nen. Want, zo werd gezegd, er is niets met háár aan de hand, maar met haar familie. Bij de vrouwenopvang kon ze evenmin terecht. Vaak geldt er een leeftijdsgrens van achttien jaar. Dat minderjarigen geen uitkering hebben waarmee ze het verblijf kunnen bekostigen, helpt niet mee.” Ook Asja weigerde in eerste instantie. Van Dijke: “De eer lag al zo gevoelig. Het leek ons geen goed idee om haar tussen meiden die in de prostitutie hebben gewerkt, te plaatsen. Maar er was geen andere oplossing.”

Fier Fryslân realiseerde zich dat deze kwestie slechts het topje van de ijsberg moest zijn. “Er is nog zoveel leed”, aldus de directeur. “Voor ons de aanleiding om het boekje *Buitengesloten* te maken. Daarin staan tien portretten van meiden die het slachtoffer zijn van eergerelateerd geweld. Daarnaast hebben we ook een raadpleging onder professionals gehouden.” De titel van het eindrapport *Ik ga er maar niet te diep op in* spreekt volgens haar boekdelen. “Signalen van eergerelateerd geweld worden wel opgemerkt, maar hulpverleners hebben geen idee wat ze ermee aan moeten.” Van Dijke benadrukt dat de vrouwenopvang niet geschikt is om jonge slachtoffers van eergerelateerd geweld op te vangen. “Deze meiden zijn thuis altijd klein gehouden. Ze moeten dus ook worden beschermd tegen hun verworven vrijheid. Ze hebben iemand nodig die zegt hoe laat ze thuis moeten zijn. Het zijn tenslotte ook gewoon pubers.”

Verdonk gaf aan dat de opvangvoorzieningen deze maand al zouden openen. Zo ver is het nog niet. “We zijn nog in onderhandeling met het ministerie van VWS”, zegt Van Dijke. “Er wordt nog naar financiële middelen gezocht. Maar ook organisatorisch moet het voor ons haalbaar zijn. We denken nu dat we ongeveer acht meiden in de leeftijd tot 23 jaar kunnen opvangen.” In hoeverre de locaties geheim kunnen worden gehouden, is volgens haar moeilijk te zeggen. “Ik denk dat je in Nederland uiteindelijk iedereen wel terug kunt vinden. Toch proberen we de opvang natuurlijk zo veilig en anoniem mogelijk te houden.”

Friesland richt zich op landelijke opvang. Al voegt Van Dijke toe dat de meiden, waar mogelijk, in hun eigen regio moeten worden opgevangen. “Niet voor niets werken wij op het terrein van eergerelateerd geweld, samen met Bureau Jeugdzorg, de politie, het jongerenwerk en scholen in Friesland.”

Noord-Brabant houdt zich ook heel specifiek met de ketenaanpak in de regio bezig. Lian Smits, directeur van de Brabantse stichting Huis in de Bocht legt uit waarom. “Tenzij er ernstige veiligheidsdreiging is, halen wij deze meiden liever niet uit hun eigen omgeving weg. We proberen, waar mogelijk, samenwerking te zoeken met hun school en de jeugdzorg. Daarom zullen we landelijke opvang bieden, maar ons ook focussen op onze eigen regio. Daarbij investeren we in voorlichting, vroegtijdig signaleren en, indien nood-

zakelijk, begeleid wonen.” Ze waarschuwt voor een te eenzijdig beeld van eergerelateerd geweld. “Er is lang niet altijd sprake van doodsb bedreiging. Zo zijn er ook veel situaties waarin je met de familie goede afspraken kunt maken. Eergerelateerd geweld hangt altijd samen met zaken als emancipatie, integratie en empowerment. Je moet eergerelateerd geweld zuiver blijven bekijken. Het gaat soms ook gewoon om pubermeisjes die ruzie hebben met hun ouders.”

Smits denkt dat de problematiek van eergerelateerd geweld goed binnen een ASHG kan worden opgenomen, mits het steunpunt voldoet aan een aantal kwaliteitseisen. “Het ASHG moet weten waar het specifieke deskundigheid kan vinden en die deskundigheid moet ook beschikbaar zijn. Kortom, de samenwerking en de opvang moeten gewaarborgd zijn.” Ook Anke van Dijke vindt dat het onderwerp binnen een ASHG past. Maar er zijn volgens haar wel extra middelen voor nodig. “Eergerelateerd geweld vormt wel een onderdeel van huiselijk geweld, maar het is goed om duidelijk onderscheid te maken. Op een aantal onderdelen is een aparte aanpak nodig. Bij eergerelateerd geweld is het aanvaarden van hulp vaak een probleem op zich, terwijl je daar bij huiselijk geweld juist naar streeft.”

Web-link

Meer achtergrond informatie over eergerelateerd geweld vindt u in de rubriek ‘Feiten en cijfers – Landelijk’ op www.huiselijkgeweld.nl.

VNG-programma gaat nog één jaar door

Van vraaggericht naar outreachend

Onder de naam 'Aanpak Huiselijk geweld, de projectfase voorbij' houdt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) op 28 maart 2007 een landelijk congres in Rotterdam. Minister Hirsch Ballin van Justitie zet tijdens dit congres uiteen welke ambities het nieuwe kabinet heeft op het gebied van de aanpak van huiselijk geweld. Maar hoe staat het er, na vier projectjaren, eigenlijk voor met het gemeentelijk beleid in Nederland? "We bevinden ons op een omslagpunt", aldus VNG-programmamanager Veiligheid Karin Woltering.

Onlangs werd bekend dat het programma Aanpak huiselijk geweld van de VNG met een jaar wordt verlengd. "Dit jaar willen we gebruiken om gemeenten te benaderen die nog niet zo ver zijn met de aanpak van huiselijk geweld", zegt Woltering. "Dat betekent een ommezwaai in de benadering: van een vraaggerichte naar een outreachende aanpak."

Het VNG project ging in 2003 van start. Het doel was om gemeenten te stimuleren en te ondersteunen bij de aanpak van huiselijk geweld. "Het onderwerp moest destijds nog echt op de agenda worden gezet", herinnert de programmamanager zich. "Dat is gelukt. Eind vorig jaar bleek uit een meting dat 84 procent van de gemeenten maatregelen heeft getroffen voor de aanpak van huiselijk geweld."

Vraaggericht

Het ondersteuningsaanbod van de VNG bestaat onder meer uit de organisatie van kringbijeenkomsten voor gemeenten en de inzet van consultants en ambassadeurs. Daarnaast omvat het programma ook een website en een helpdesk. "Tot nu toe hebben we heel vraaggericht gewerkt", zegt Woltering. "Gemeenten kwamen zelf met vragen naar ons toe. Vragen als 'Hoe pak je regionale samenwerking aan?' en 'Hoe regelen we de financiering van de aanpak van huiselijk geweld binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)'?"

Er zijn ook gemeenten waarmee het ondersteuningsprogramma nog nooit contact heeft gehad. "We hebben er momenteel ongeveer honderd op het oog", vertelt Woltering. "Die gemeenten gaan wij dit jaar benaderen. Onze ambassadeurs spelen daarbij een prominente rol. Zij nemen contact op met de gemeente en kijken hoever deze is met de aanpak van huiselijk geweld. Het kan best zijn dat men al een eind op weg is." Als dat niet het geval is, is het de taak van de ambassadeur om de gemeente zover te krijgen daar verandering in te brengen. In beide gevallen wordt gekeken of de VNG een ondersteuningsaanbod kan bieden. Als de ambassadeur een beeld

heeft aan welke ondersteuning precies behoefte is, zal er in veel gevallen een consultant op af worden gestuurd. Er zijn verschillende consultants huiselijk geweld. Elk heeft een eigen specialisme dat kan variëren van hulpverlening tot bestuurlijke zaken.

Handreiking

Een extra en nieuw hulpmiddel dat de VNG gemeenten biedt, is de handreiking *Bouwstenen voor de aanpak van huiselijk geweld*. Deze zal op het landelijk congres worden gepresenteerd. De VNG wil bovendien, naar aanleiding van deze publicatie, een aantal regionale bijeenkomsten organiseren. De handreiking biedt gemeenten praktische informatie over de ontwikkeling en implementatie van een aanpak van huiselijk geweld. "Er is eerst een minimale beleidsaanpak beschreven. Daarna volgen diverse bouwstenen die je, naarmate je meer tijd en geld hebt, kunt toevoegen", licht Woltering toe. De handreiking is volgens haar in eerste instantie geschreven voor bestuurders en ambtenaren. "Maar het kan voor hulpverleners ook interessant zijn. Het is goed als men binnen een samenwerking weet waar iedereen mee bezig is en welke hindernissen daarbij genomen moeten worden."

Door onderwerpen als de komst van ASHG's, de Wmo en de Wet tijdelijk huisverbod, heeft de aanpak van huiselijk geweld de afgelopen jaren, telkens weer vanuit een andere invalshoek, de nodige aandacht gekregen. Het zijn stuk voor stuk onderwerpen waarbij de VNG nauw betrokken is. Het feit dat gemeenten een zelfstandige bijdrage moeten leveren aan de ASHG's is, volgens Woltering, bijvoorbeeld iets om goed in de gaten te houden. "We vragen ons af hoe gemeenten dit oppakken. Sommige gemeenten denken misschien dat ze, enkel door het leveren van een financiële bijdrage, voldoende doen tegen huiselijk geweld. Dat is natuurlijk niet de bedoeling."

Wmo

Ook de Wmo, die dit jaar in werking trad, heeft de afgelopen tijd volop in de belangstelling gestaan. De wet stelt dat mensen die hulp nodig hebben in het dagelijkse leven, ondersteuning krijgen van hun gemeente. "De Wmo gaat over heel veel onderwerpen. Huiselijk geweld is daar maar een klein onderdeel van", zegt Woltering. "De VNG heeft een groot Wmo-team dat gemeenten op dit gebied hulp biedt. Maar voor vragen als 'Hoe kun je de aanpak van huiselijk geweld binnen de gemeente regelen?' en 'Aan welke normen moet dit beleid volgens de Wmo voldoen?' kunnen gemeenten ook bij het ondersteuningsprogramma Aanpak huiselijk geweld terecht."

En dan is er nog het preventief huisverbod dat er aan staat te komen. "Het standpunt van de VNG is dat we geen moeite hebben met het instrument op zich", zegt de programmamanager, "maar wel met de bevoegdheid van de burgemeester om het huisverbod op te leggen. Het had onze voorkeur om die bevoegdheid bij het Openbaar Ministerie neer te leggen." Toch merkt ze op dat gemeenten langzaam aan het idee beginnen te wennen. Ik proef steeds meer een sfeer van: als het moet, dan moet het maar." Het huisverbod is een van de onderwerpen die ook tijdens het congres in Rotterdam aan de orde wordt gesteld.

Het structureel borgen van de aanpak van huiselijk geweld vormt de rode draad tijdens het congres. "We bevinden ons op een omslagpunt", zegt Woltering. "2007 is nu ons laatste projectjaar. Een belangrijk accent ligt op de 'witte vlekken', oftewel het betrekken van zoveel mogelijk gemeenten bij ons ondersteuningsprogramma. Tegelijkertijd willen we het huiselijk geweld beleid zoveel mogelijk borgen. Zodat alles wat we de afgelopen jaren hebben bereikt, ook na 2007 wordt voortgezet."

Woltering spreekt nu al van een zeer succesvol programma. "We kunnen goed inspelen op vragen van gemeenten en hebben tot nu toe steeds passende antwoorden kunnen geven. Bovendien blijkt dat het programma knelpunten inzichtelijk kan maken die we vervolgens onder de aandacht van het Rijk kunnen brengen." Hoe de aanpak van huiselijk geweld in de gemeenten zelf loopt? "Dat is heel divers", stelt Woltering. "Gemeenten die benieuwd zijn hoe ze ervoor staan, kunnen sinds vorig jaar gebruik maken van een diagnose-instrument dat het ondersteuningsprogramma heeft ontwikkeld."

Dit instrument is digitaal beschikbaar via www.aanpakhuiselijkgeweld.nl. Alle colleges van B&W hebben van de VNG een brief ontvangen met de inlogcodes. Door een aantal vragen te doorlopen, wordt inzicht verkregen in de aanpak van huiselijk geweld. "Het instrument geeft aan welke zaken goed gaan en op welke punten nog extra beleid of aandacht nodig is", legt Woltering uit. "Ook kunnen gemeenten zichzelf vergelijken met andere gemeenten."

Web-link

De VNG heeft een eigen website over huiselijk geweld: www.aanpakhuiselijkgeweld.nl. Op deze site vindt u in de rubriek 'Publicaties' de resultaten van de tweede tussenmeting aanpak huiselijk geweld die eind vorig jaar is gehouden.

De stelling

Op 1 januari 2007 werd de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ingevoerd. Gemeenten zijn met deze wet verantwoordelijk voor activiteiten die het voor mensen mogelijk maakt om mee te doen in de samenleving. Het gaat bijvoorbeeld om vrijwilligerswerk en mantelzorg, maar ook om goede informatie en advies of opvoedingsondersteuning. Onze respondenten waren het deze keer unaniem eens met onze stelling: 'De Wmo biedt veel kansen voor de aanpak van huiselijk geweld'.

Bert Holman, projectleider implementatie Wmo, ministerie VWS:

"Eens! De regie voor de aanpak huiselijk geweld is nu wettelijk neergelegd bij gemeenten. En dat kan een versterking betekenen in de lokale aanpak van huiselijk geweld. Om twee voorbeelden te noemen: een gemeente kan een relatie leggen tussen prestatieveld 4 'mantelzorg en vrijwilligersbeleid' en prestatieveld 7 waarin 'huiselijk geweld' is ondergebracht. Door mantelzorgers te ontlasten, werk je preventief aan het voorkomen van ouderen mishandeling. De verzorgenden in de huishoudelijke verzorging zien veel. Leg ook daar een relatie met de signalering van huiselijk geweld. En zo is er nog veel meer mogelijk. De site www.beleidsplanwmo.nl geeft voorbeelden van integrale Wmo-plannen van gemeenten."

Lisette van Gorp, adviseur huiselijk en seksueel geweld MOVISIE:

"Ik ben het hier mee eens om verschillende redenen. Elke gemeente moet in het kader van de Wmo haar prestaties formuleren op het terrein van huiselijk geweld. Dat betekent dat elke gemeente er dus over moet nadenken. De nadruk in de Wmo ligt op leefbaarheid, sociale cohesie en ondersteuning dichtbij huis, allemaal elementen die te maken hebben met voorkómen en eerder signaleren van huiselijk geweld. Gemeenten kunnen allerlei groepen die een rol spelen bij de uitvoering van de Wmo (zoals medewerkers in de huishoudelijke zorg, mantelzorgers, vrijwilligers, medewerkers van het Wmo-loket) scholen in deze signalerende taken. In de Wmo is ook aandacht voor de zogenaamde Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) opgenomen, de zorg voor mensen die er niet zelf om vragen. In het kader van deze 'bemoeizorg' is prima een outreachende benadering te passen die nodig is om slachtoffers én plegers van huiselijk geweld te bereiken. Uit schaamtegevoel zullen zij namelijk niet zelf om hulp vragen."

Oebele Herder, projectleider Wmo Leeuwarden:

"De Wmo biedt veel mogelijkheden voor integraal beleid. Daarmee kan huiselijk geweld beter en in een vroeger stadium, worden opgespoord en aangepakt. In Leeuwarden worden bijvoorbeeld ook middelen uit de brede doeluitkering voor de maatschappelijke opvang en de verslavingszorg ingezet om huiselijk geweld aan te pakken. Ons steunpunt huiselijk geweld vormt een onderdeel van een brede aanpak om mensen die in de problemen zijn gekomen, hulp te bieden. In Leeuwarden loopt ook een pilotproject Wmo, dat zich richt op de laatste drie prestatievelden van de Wmo: de maatschappelijke opvang, OGGZ en het verslavingsbeleid. We onderzoeken of op die drie terreinen van de Wmo verbeteringen aangebracht kunnen worden. Een van onze conclusies is dat er ontkokering tussen verschillende financieringsystemen nodig is. Verder moeten er op verschillende terreinen meer mogelijkheden voor maatwerk komen."

Hugo ter Steege, projectleider huiselijk geweld 's-Hertogenbosch:

"Ja, daar ben ik het mee eens. De Wmo is een uitnodiging om binnen de gemeente voor 'ontkokering' te zorgen. Een integrale aanpak is met de Wmo beter mogelijk dan voorheen. Want de wet knoopt diverse beleidsterreinen aan elkaar. Huiselijk geweld is een onderwerp dat veiligheidsvraagstukken bij de zorg neerlegt. Dat vraagt om een integrale aanpak. Bovendien gaat het bij huiselijk geweld zowel om slachtoffers als om daders. Waardoor het van belang is dat er naar de hele situatie wordt gekeken: zowel naar de veiligheids- als zorgketen."

Web-link

In ons 'Forum' op www.huiselijkgeweld.nl kunt u meepraten over deze en andere onderwerpen.

De VNG wil zoveel mogelijk gemeenten bij haar programma betrekken. Foto: Ton Harland

Meld- en hulptrajecten voor kinderen als getuige

Kinderen in de keten

Bij huiselijk geweld gaat de aandacht veelal naar de pleger en het slachtoffer. De betrokken kinderen komen vaak pas later in beeld. “Een slechte zaak”, volgens Edith Geurts van het Nederlands Jeugdinstituut*. Samen met Hilde Bakker van MOVISIE** schreef zij *Kinderen in de keten*, een publicatie over meld- en hulptrajecten voor kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld. “Deze kinderen zijn te lang over het hoofd gezien.”

Jaarlijks zijn naar schatting 100.000 kinderen getuige van huiselijk geweld. Deze kinderen hebben een verhoogd risico om psychosociale problemen of gedragsproblemen te ontwikkelen. Bovendien raakt zo'n 40% van deze kinderen ernstig getraumatiseerd. Volgens Geurts is het daarom belangrijk om de hulp aan kinderen in te bedden in een breed hulpaanbod waarin het gezin als systeem wordt benaderd. “Dat is goed voor de kinderen, maar ook voor de ouders zelf. Veel ouders blijken bereid zelf hulp te aanvaarden zodra zij zich realiseren dat het geweld schadelijk is voor de ontwikkeling van hun kinderen. De kinderen zijn vaak een goede insteek om het geweld te stoppen. Vooral ook omdat de Raad voor de Kinderbescherming bijvoorbeeld een stok achter de deur heeft om hulp af te dwingen.”

Geurts heeft het idee dat de aandacht voor ketensamenwerking voor de kinderen langzaam maar zeker van de grond komt. “In de afgelopen jaren zijn diverse regio's gestart met meld- en hulptrajecten voor kinderen. Het doel van die trajecten is de taken en verantwoordelijkheden van de ketenpartners op elkaar af te stemmen. Dan kun je denken aan signalering, melding, screening, hulpverlening, bescherming, nazorg en coördinatie. Zodoende worden de risico's op verstoring van de ontwikkeling verkleind. De ministeries van Justitie en

VWS hebben ons gevraagd om een handreiking op te stellen, zodat regio's die ook een hulptraject willen opzetten, niet opnieuw het wiel hoeven uit te vinden. Daarnaast dient de handreiking ter inspiratie voor samenwerkingsverbanden die al bezig zijn. Zij kunnen nagaan of hun traject misschien nog verbeterd kan worden of op welke manier andere regio's een bepaald probleem hebben opgelost.”

Om de theorie aan de praktijk te toetsen beschreven Geurts en Bakker een aantal voorbeelden van projecten. De vijf voorbeelden illustreren volgens Geurts elk een bepaalde aanpak. “We maakten de keuze voor deze projecten, omdat ze bepaalde verschillen vertonen. Het verschil zit bijvoorbeeld in de rollen die de verschillende actoren spelen of de invalshoek van een samenwerking. Het zijn niet per se de beste of de enige manieren om een ketenaanpak op te zetten. Een blauwdruk voor een goed project bestaat helaas niet. Het is evenmin de bedoeling dat andere regio's één van de voorbeelden lukraak kopiëren. Eigenlijk zouden regio's zich moeten laten inspireren door de verschillende voorbeelden die voor hun regio geschikt zijn en er een eigen draai aan geven.”

De publicatie richt zich op een brede doelgroep. “Het gaat om beroepskrachten die werken of in potentie zouden kunnen werken met huiselijk geweldsituaties. Daarbij kan het gaan om organisaties die zich richten op kinderen, maar ook om organisaties die zich bezighouden met plegers en slachtoffers.” Als voorbeeld noemt Geurts de politie, het AMK, de Raad voor de Kinderbescherming, de jeugdgezondheidszorg, Bureau Jeugdzorg en het ASHG. Maar de lijst is volgens haar eindeloos. “Kijk, het maakt ons niet uit wie het traject voor de kinderen start. Als het maar gebeurt. Ik denk wel dat het belangrijk is om op kleine schaal met het project te beginnen. Dan kun je denken aan samenwerking met organisaties die het eerst met de kinderen te maken hebben, zoals het AMK / Bureau Jeugdzorg, ASHG en de politie. De kerngroep moet eerst op één lijn zitten qua visie en belangen. Dat heeft tijd nodig. Als je een gezamenlijk doel en traject hebt vastgelegd en er overeenstemming is over de taken en verantwoordelijkheden, kun je meer partijen bij de aanpak betrekken.”

Het is overigens niet eenvoudig een dergelijk traject op te zetten. “Het is een arbeidsintensief proces. Het overtuigen van de samenwerkingspartners van het belang van een protocol voor de kinderen kost veel energie”, weet Geurts. “Je hebt te maken met gezinnen die zelf niet snel met een hulpvraag zullen komen. En de kinderen hebben over het algemeen niet door dat het uitzonderlijk is wat er bij hun thuis gebeurt. Ze kennen geen andere situatie dan een gewelddadige en realiseren zich niet dat ze hulp kunnen krijgen. Het is daarom aan de keten om die verantwoordelijkheid voor de kinderen op zich te nemen.”

Voor regio's die ook ketenafspraken over de kinderen willen gaan maken, heeft Geurts een belangrijk advies. “Uit de bestaande projecten blijkt dat een apart spoor voor kinderen veel nieuwe zaken oplevert. De instroom van kinderen is soms zo groot dat de organisaties die deze kinderen moeten opvangen de vraag niet of nauwelijks aankunnen. Wees daar op voorbereid. Het is dus van groot belang dat de backoffice goed op orde is, voordat je met een project begint. Anders loop je het gevaar dat een groot deel van de kinderen op een wachtlijst belandt en dan zijn ze nog verder van huis”.

Web-link

Kinderen in de keten is een verkorte versie van het eindrapport *Meld- en hulptrajecten voor kinderen als getuigen van huiselijk geweld*. Dit rapport en *Kinderen in de keten* zijn als download beschikbaar in de rubriek 'Publicaties' op www.huiselijkgeweld.nl.

* Voorheen NIZW / Expertisecentrum Kindermishandeling

** Voorheen TransAct

Jaarlijks zijn naar schatting 100.000 kinderen getuige van huiselijk geweld.
Foto: Ton Harland

Publicaties

Geweld en veerkracht in gezinnen

Dit boek gaat in op de wijze waarop kinderen, volwassenen en professionals omgaan met geweld en verwaarlozing in gezinnen. Het stelt de vraag wat er te leren valt uit de aanpak in de praktijk. De artikelen in het boek gaan over posities bij geweld, preventie van overdracht en professionals. Langs deze drie lijnen worden diverse onderwerpen aan de orde gesteld. Het boek biedt een blikverruimend kader en geeft professionals steun bij hun dagelijkse werk met huiselijk geweld. Daarnaast is het boek van belang voor anderen die met geweld in gezinnen te maken hebben zoals betrokkenen, beleidsmakers en wetenschappers.

Geweld en veerkracht in gezinnen. Over posities, professionals en preventie van overdracht, Sietske Dijkstra, ISBN: 978-90-9021268-5, Uitgeverij Van Arkel, 2007.

Maat en baat van de vrouwenopvang

Het rapport *Maat en baat van de vrouwenopvang* is een grootschalig onderzoek naar de ervaringen van vrouwen in de opvang. Het is de eerste keer dat er een groot landelijk onderzoek is uitgevoerd naar vraag en aanbod in de vrouwenopvang. Uit het onderzoek blijkt dat de vrouwenopvang steeds meer te maken heeft met cliënten met een opeenstapeling van (gewelds)problemen, waarvan er velen ernstig zijn getraumatiseerd. Het onderzoek toont ook aan dat het hulpverleningsaanbod niet voldoende tegemoet komt aan de vraag van deze cliënten.

Maat en Baat van de vrouwenopvang, Judith Wolf, ISBN: 9066658096, Uitgeverij SWP, 2006.

Stalking. Risicofactoren van fysiek geweld

Het boek *Stalking. Risicofactoren van fysiek geweld* is het eerste wetenschappelijk onderzoek naar stalking in België. Op basis van beschikbare politie-informatie worden de risicofactoren voor fysiek geweld in kaart gebracht. Een analyse van parketdossiers en een test bij politiemensen resulteerde in een risicofactorenmodel dat perspectieven biedt voor de praktijk. Eerst wordt het fenomeen stalking beschreven. Achtereenvolgens komen de ontstaansgeschiedenis, de strafbaarstelling en de kenmerken van stalking aan bod. Vervolgens wordt een beeld geschetst van de slachtoffers en de daders van stalking.

Stalking. Risicofactoren van fysiek geweld. Anne Groenen, ISBN: 9046600750, Maklu Uitgevers, 2006.

Agenda

Wanneer: woensdag 4 april 2007

Wat: Benefietfeest 'RSPCT Your Woman!'

Waar: Escape Studio, Amsterdam

Beschrijving: Het 'RSPCT Your Woman!' initiatief organiseert in samenwerking met DJ/producer Rishi Bass en Vrouwenopvang Amsterdam een benefietfeest. In de Amsterdamse uitgaansgelegenheid Escape zet een aantal Nederlandse top DJ's het probleem huiselijk geweld tegen vrouwen in de spotlight. De opbrengst van deze avond komt volledig ten goede van de Vrouwenopvang Amsterdam.

Meer informatie: www.rspct-brand.com

Wanneer: woensdag 18 april 2007

Wat: Aanpak van trauma's na geweld, de rol van het maatschappelijk werk

Waar: Domus Medica, Utrecht

Beschrijving: Gewelddadigheden komen in onze samenleving steeds meer voor. Geweld tegen ouderen en in het gezin, op straat en in de buurt, zijn allemaal vormen van geweld die vaak trauma's tot gevolg hebben. Het signaleren van deze trauma's alsook de aanpak ervan vraagt om extra aandacht voor dit onderwerp. Experts op het terrein van trauma en geweld geven tijdens dit symposium inzicht in de verschillende aanpakken.

Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

Wanneer: donderdag 10 mei 2007

Wat: Studiedag Doding van kinderen in gezinsverband

Waar: De Reehorst, Ede

Beschrijving: Tijdens deze dag zal door specialisten van verschillende disciplines een analyse worden gemaakt van het fenomeen kinderdoding.

Deelnemers krijgen informatie over het samenspel tussen politie, hulpverlening, (straf)rechtspleging, kinderscherming in zaken van kinderdoding. Tevens komen motieven, modus operandus en psychische conditie van verdachte, positie van het slachtoffer en de relatie tussen beide aan bod. Tot slot wordt gekeken naar de inschatting van gevaar en mogelijke preventie van deze zaken.

Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

Wanneer: donderdag 24 mei 2007

Wat: Telefonische Communicatie over Huiselijk Geweld

Waar: Den Haag

Beschrijving: Deze training telefonische communicatie is toegespitst op medewerkers van Huiselijk Geweld Meldpunten. De 1-daagse training behandelt elke mogelijke doelgroep. Het oefenen met de vereiste vaardigheden staat centraal.

Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

Wanneer: donderdag 14 juni 2007

Wat: Workshop EMDR

Waar: Utrecht

Beschrijving: Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) is een geprotocolleerde behandeling voor de gevolgen van psychotrauma, waaronder posttraumatische stress stoornis (PTSS). Deze workshop richt zich op hulpverleners die werken met cliënten met seksueel of huiselijk geweld-trauma's. Er wordt nagegaan wat de toepassingsmogelijkheden van EMDR zijn bij klachten na seksueel of huiselijk geweld zijn en waar de grenzen liggen.

Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

Colofon

Huiselijkgeweld.nl is een kwartaaluitgave van het Ondersteuningsprogramma Huiselijk Geweld van MOVISIE in opdracht van het ministerie van Justitie. De krant is bedoeld voor instanties en personen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld. De aanvraag voor een gratis abonnement kan worden ingediend bij ondersteuningsprogramma@transact.nl of via de informatielijn huiselijk geweld 030 789 2112.

MOVISIE verzamelt, ontwikkelt en verspreidt kennis en adviseert op het gebied van welzijn, zorg en sociale veiligheid. movisie werkt voor en samen met overheden, burgerinitiatieven, professionele en vrijwilligersorganisaties met als doel de participatie en zelfredzaamheid van burgers te vergroten. Centrale thema's daarbij zijn vrijwillige inzet, mantelzorg, kwetsbare groepen, leefbaarheid en huiselijk en seksueel geweld.

Concept en eindredactie: Mariska Kruijff,

Tekstbureau Alfa Amsterdam

Fotografie: Ton Harland

Ontwerp: Tappan Communicatie

Druk: DeltaHage Den Haag

ISSN: 1569-5999